

Joan Fuster, català de Sueca

ANTONI ARTIGUES*

Només algunes paraules, sobretot del mateix Joan Fuster, per fer-ne viva la memòria. Joan Fuster assagista, historiador, crític de la literatura, i, per damunt de tot, restaurador de la catalanitat del País Valencià. Dos llibres seus són presents cada any a la bibliografia de sociolingüística dels meus alumnes: *Nosaltres els valencians* i *Ara o mai* (València, Tres i Quatre, 1981).

Diu Josep Pla: "Si a les illes F. de B. Moll ha estat el primer element pràcticament integrador a gran escala, de la nostra àrea lingüística, Joan Fuster ho ha estat -i ja veient les coses des del punt de vista polític- a València. Aquesta és la feina decisiva que hi ha a fer: crear la unitat de la nostra àrea lingüística. La finalitat única -encara que sovint inconscient- de l'anomenat renaixement català no és més que aquesta".

Vegem els següents *Consells, proverbis i insolències* (Barcelona, Ed. 62, 1992), tan actuals, tan suggeridors:

"Un només se sent veritable-

ment sol quan no té res en què pensar -o quan té por de pensar en res".

"La violència engendra violència. Però -no ho oblidem- també la tolerància engendra violència, el desesper engendra violència, i -sobretot- la veritat engendra violència".

"És perillós de guanyar-se l'enemistat d'un estúpid, perquè els estúpids solen ser més nocius que no pas els malvats. Però de més a més, resulta moralment molt incòmode: amb un estúpid per enemic sempre tenim la sensació d'estar fent el ridícul".

"No ens hem d'enganyar: l'honradesa és un luxe caríssim".

"La llibertat és un hàbit, i no resulta gens fàcil d'adquirir. Només s'adquireix amb la pràctica!"

"És preferible parlar, parlar clar i dir-ho tot. Les paraules, o les mitges paraules, que se us quedaren dins el cos, se us hi podriran".

Més d'una vegada Joan Fuster ens recorda Blai Bonet, un altre autor proverbial. Compara el consell anterior amb aquestes paraules del català de Santanyí: "l'esperit, si s'humilia fins a romandre terrós, podreix la vida i converteix els dies en una fermentació" (De *Pere Pau*). Precisament les següents paraules de Blai Bonet semblen dites per a Joan Fuster: "havia trobat el secret (...) de tot artista autèntic, fondo: voler beure senzillament en totes les fonts" (De *La motivació i el film*).

I Joan Fuster fa el que predi-

ca: no té por de pensar ni de parlar clar. Hem vist prohoms que per un duro bandegen -o fins i tot prohibeixen- l'ús del terme Països Catalans -no diguem ja Catalunya referit a tot el país- (cal fer la història del Segon Congrés de la Llengua Catalana, per exemple). Joan Fuster, però, tal deia el 1962, a *Qüestió de noms*, tal diu a *Ara o mai*, en l'època del *Franquisme "encara"*, com anomena la democràcia espanyola.

Diu a *Qüestió de noms*: "l'ideal fóra adoptar no ja la forma 'Catalunya Gran', sinó senzillament *Catalunya*, per designar les nostres terres". "Tenim dret a esperar (...) que un dia serà suficient dir *català* per al·ludir a la nostra condició de poble únic".

I a *Ara o mai*: "No ens hem d'enganyar: és català el qui parla català, o, a tot estirar, el qui, sense parlar-lo, creu que ha canviat de 'nacionalitat', de 'societat', de 'món'".

"La solució, si n'hi ha alguna, és el retorn al monolingüisme".

* Professor de l'Escola de Formació del Professorat de la Universitat de les Illes Balears.